

РЕЦЕНЗИЯ

от Велислав Заимов, професор доктор по композиция и четене на партитури в катедра Дирижиране и композиция към Теоретико – композиторски и диригентски факултет на Националната музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“, член на научно жури, назначено от ректора на АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ със заповед № РД – 27 – 145/21.10.2024 г. за дисертационния труд „Историческо развитие и особености на музикалната култура и изкуството в Китай през XX и XXI в.“ от Сун Лей по професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство

Сун Лей е завършил бакалавърска степен в музикалната консерватория в град Шънян, а магистърска степен в Националната музикалната консерватория в Китай, както и в Калифорнийската консерватория със специалност хорово дирижиране. Има докторска степен по хорово дирижиране от Университета Тонбури в Тайланд, Банкок.

Сун Лей е създател на дейността, наречена „Весел хор“, чрез която се насърчава и развива музикалното възпитание в началните и средните училища. Същевременно той преподава хорово и оркестрово дирижиране с научно звание доцент в университета Хънян и е директор на Асоциацията за хорово пеене в провинцията Ляонин. Той е главен художествен ръководител на Детския хор към радиото и телевизията в град Шънян. Като хоров диригент има завоювани около тридесет златни и сребърни медала на различни конкурси със различни студентски хорове.

Дисертационният труд *„Историческо развитие и особености на музикалната култура и изкуството в Китай през XX и XXI век“* се състои от въведение, четиринадесет глави и заключение. Дадено е и приложение с приносите, както и списък с публикациите, свързани с изследването.

Въведението поставя историческите рамки на обекта на изследването, свързани с първите промени в музикалния живот в Китай през двадесетия век. Тук авторът дава четири гледни точки, към които ще се придържа в изследването и определя значимостта му като практическа.

Глава първа „Преглед на развитието на китайската традиционна музикална култура“ характеризира особеностите на китайската традиционна музика, по които тя се отличава от останалите и които са достигнати в продължение на петхилядната история на Китай: „Уникалността на китайската традиционна музика се състои в интегрирането на философия, литература, изкуство и други елементи в процеса на нейното развитие“. Тук са изброени основните елементи на тази музика като мелодия, ритъм, форма, темброви характеристики, които се различават за отделните географски региони. Най-характерната ѝ черта е взаимното влияние на музика и литература с пет основни категории:

- обикновени песни
- танцувални песни
- речитативи
- традиционни опери
- инструментална музика

В Глава втора „Развитие на китайската музикална култура през първата половина на двадесетия век“ авторът очертава картината на зараждащия се в Китай организиран музикален живот, като изтъква и някои явления от политически и обществен характер, които оказват влияние. Тук изпъкват фигурите на Канг Йовей и Лянг Цибао, които дават насоки и изтъкват значението на музиката в общото образование. Западната музикална система започва да си пробива път. Появяват се движения като „нова музика“ и „училищна музика и песни“. Цай Юанпей прокарва идеята за музикално естетическо възпитание. Войната между

Китай и Япония също оказва влияние върху музикалния живот. Възниква обществено движение „*Леви музикални тенденции на мисълта*“. Главният напредък на китайската музикална култура от това време е свързан с началото на съчетаването на китайската традиционна музика със западната музикална теория.

Следващите **три глави – трета, четвърта и пета** са предназначение на китайската музикална култура от първата половина на двадесетия век. Основните жанрове по онова време са песента и операта с техните особености на китайска почва. Нотацията преминава изцяло към западното писмо. Формата на песните, които са предимно на един глас, също е повлияна от западната система. Отделено е специално внимание върху композирането на съпровода на пиано. Тук се следва един шаблонен подход, а именно: първо се композира вокалната партия и впоследствие към нея се прибавя съпровод на пиано.

Следващият основен жанр в китайската музика, това е операта, която се появява през двадесетте години на двадесетия век и, според автора, преминава през три основни етапа на развитие:

- период на зачеване: (1920-1935)
- проучвателен период: (1935-1945)
- период на развитие: (1945-1950)

В **Глава пета** са изброени четиринадесет китайски композитори, работили през първата половина на двадесетия век. Дадени са в кратък вид техните биографии и основните дейности, с които те допринасят за развитието на музикалната култура в Китай от това време. Сред тях има композитори на песни и на зараждащата се ансамблова музика (Сяо Йоумей е авторът на първия китайски струнен квартет). Някои от тях пишат първите теоретични трудове (Ванг Гуангци е задълбочен изследовател на европейската музика, и по-специално – на музикалния живот в Германия,

възпитаник на Берлинския университет). Заедно с Чжао Юенрен той е и социален лингвист.

Останалите глави от доктората разглеждат развитието на китайската музикална култура през втората половина на двадесетия век и в началото на двадесет и първия. Тук авторът предлага подробна периодизация:

- след основаването на Китайската народна република: (1949-1956)
- преди културната революция (1957-1965)
- по време на културната революция (1966-1976)
- възстановяващият период на музикалното развитие след културната революция (1977-1985)
- периодът на просперитета на развитието на китайската музика (1985-2000)

Вижда се, че тази периодизация е пряко свързана с обществено – политическия живот в Китай. И това е характерна черта за китайската култура. И музиката, макар и абстрактно изкуство, трябва да отразява социалното съзнание, историческото наследство и националния дух. Тези критерии образуват система, върху която се гради китайската музикална култура. Авторът прави преглед на музикалните жанрове, тръгвайки от художествената песен, популярната песен и операта. Вокалните жанрове използват текстове, които най-добре отговарят на по-горе изредените критерии.

Подробно е засегнат въпросът за развитието на инструменталната музика – от соловата до оркестровата. Това е направено по няколко направления:

- китайската клавирна музика
- китайската камерна музика (солова и ансамблова)
- китайската симфонична музика

При симфоничната музика авторът предлага също периодизация:

- просвещеническият период на развитието на китайската симфонична музика (1900-1925)
- изследователският период на развитието на китайската симфонична музика (1925-1950 г.)
- процъфтяващият период на развитие на китайските симфонии (1950-1975)
- периодът на разнообразното развитие на китайската симфония (1976-2000)

На развитието на симфоничната музика се отдава особено значение и тя получава поощрение от държавата.

В заключение авторът изпъква голямото значение на влиянието, което западната музикална култура оказва върху развитието на китайката музика. Това влияние обаче е непрекъснато съчетавано с китайските културни традиции и най-вече с китайската народна музика, което особено ясно проличава в песенния жанр, както и в сценичните изкуства – опера и балет. Целият двадесети век, макар и в различни степени, е белязан от възхода на музикалното обучение в Китай. Тази обща единна музикално - образователна система е в основата на възхода на китайската музикална култура.

След всичко изложено по-горе, би могло да се каже в заключение, че дисертационният труд *„Историческо развитие и особености на музикалната култура и изкуството в Китай през XX и XXI век“* на Сун Лей дава пълна и задълбочена картина на процесите в китайския музикален живот в посочения период. Направени са подробни изследвания по всички направления, така че авторът да достигне до установяване на възможно най-много факти. Намирам че, трудът би могъл да се разпредели в по-малък брой глави – примерно четири или пет. Това би дало по-добра прегледност.

Имайки предвид всички качества на това изследване, бих предложил на уважаемото научно жури на Сун Лей да бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор“ по професионално направление 8.8 – музикално и танцово изкуство.

София, 12.11.2024.
Заимов

проф. д-р Велислав